

Føroya
SOSIAL-DEMOKRATUR

Blaðstjóri
VILLI SØRENSEN
telf. 2172
Postbox 76

Prent:
A. ØSTER

Minсталønin

I seinasta blaði nevndu vit nökur mál, ið tað hevur eydnast javnaðarmonnum at troðka ígjøgnum, hóast mikla andstöðu frá afturhaldsflokkunum. Vóru hesi mál framd fyrr og í evstu løtu framd til lítar, var hópin meira vunnið; hvørt einasta arbeids- og fiskimannaheim vildi í dag verið væl ríkari enn tað er, og samfelagið vildi verið miljónavís av krónum ríkari. Dagblaðið heldur, at ikki ljóðaði henda greinin væl. Tað er lætt fatuligt. Einaferð mátti tað fara at orna undir fótunum á teimum, ið niðurgangspolitikkinn hava rikið.

Dagblaðið heftir seg serstakliga í minstulønina. Blaðið heldur, at serstakliga javnaðarmenn í Suðuroy eru illa nøgdir við minstulønina — hesa skipan, ið blaðið sigur at vera eitt úrslit av »javnaðarmanna ábyrgdarleysa tosi«.

Javnaðarmanna stöða í hesum máli tolir dagsins ljós og meting allra manna. Tað er eingin, ið kann benda á, at javnaðarmenn her hava farið fram eftir fummum. Tað vilja tey mongu fiskimannaheimini ásanna. — Tunnligt og berligt mundi tað verið í mongum fiskimannaheimi, um javnaðarmenn ikki vóru — um javnaðarm., hóast sín minniluta á tingi, ikki høvdu tikið upp bardagan fyri at bóta um korini hjá fiskimonnum, og beint tað, at fólkaflokksmenn lótu seg troðka til at taka undir við javnaðarmonnum, man vera høvduorsøkin til, at tað yvirhøvur sita fólkaflokksmenn á tingi í dag. Fyri fiskimannin er valla nakað stórri framstig gjørt, enn tá ið javnaðarmenn sigraðu í minstulønarmálinum.

Vit minnst öll, hvussu illa fiskimenn vóru fyrirkomnir í byrjanini av krígunum.

Hin gamli fiskiskapurin varð avlagdur og feskiskaavreiðing tikin upp istaðin. Men til hesa vinnu kundu so fáir koma, og um hana var eingin sáttmáli. Limirnir duttu burtur úr fiskimannafeløgnum, ið sostatt gjörduðst veik og mistu tákni á fiskimannafylkingini til at kunna maktá at gera nakað munandi gagn í teirra nýggju umstøðum.

Úrslitið var, at fiskimenn heldur enn at ganga heima við onum vinnungi til at fæða konu og børn við fóru at sigla við fiski uttan nakran ávisan sáttmála — og teir vóru vanliga so illa fyrirkomnir, at teir tóku við tí, teir

fingu. Og tað var í minsta lagi, kunnu vit ætla. Tað vóru veruliga menn, sum góvu seg til at sigla fyri 150 kr. túrin, sum reidarinn vann í tiggjutúsundatali fyri ikki at siga hundraðtúsundatali uppá.

Hetta kundj ikki ganga, sögdu umboðsmenn javnaðarflokksins.

Teir útarbeiddu tí eitt uppskot, ið var framúrskarandi fyri sína tíð. Eftir hesum uppskoti skuldu fiskimenn fáa eina minstu lön uppí 700 kr.

Hetta vildu afturhaldsflokkarnir ikki ganga við til. Teir minkaðu hana niður í 500 kr. Seinri hava teir við lóg tikið hana av, men troðkaðir av javnaðarmonnum og einum verkfalli máttu teir seta skipanina aftur í gildi, men hesi ferð uppaftur meira forkryplaða. Fiskimenn kenna mannaongdina, og teir kenna tey mongu brekini, ið henda skipan hevur haft, men tað er ikki skuld javnaðarmanna.

Javnaðarmenn hava altíð hildið fast um 700 kr.-minstulønina og eina skipan, ið fullt út tryggjar fiskimonnum allan peningin.

Nú er at siga, at umstøðurnar ikki eru tær somu í dag, sum tær vóru, tá ið hetta mál varð reist á fyrsta sinni, men at hon ikki er minni neyðug í dag enn nakrantíð áður, er hvørjum manni greitt.

Javnaðarmenn hava aldri hildið fram, at hetta skal vera álit fiskimanna. Vinnulívið skal ikki haldast uppi við sosialhjálp, og fiskimenn vilja heldur enn gjarna sleppa undan at liva av sosialhjálpi.

Minstulønina skulu vit hava. Hon er neyðug fyri at tryggja fiskimonnum nóg mikið til lívsins uppihald, tá ið illa gongur, og óhapp henda. At tað mögulega finnast teir, ið gera sær til góðar av hesum, gerst ikki við. Tað er eitt brek við allari sosialhjálpi, ið ikki kemst uttanum, men harfyrr skulu tey nógvu ikki ganga tilgrunda.

At minstulønin undir teimum galdandi viðurskiftunum kom at verða ein alstór byrða, hava javnaðarmenn sjálvandi altíð havt í huga. Javnaðarmenn hava tí eisini sett fram fullfíggað uppskot um at endurnýggja okkara skipafloata, so fiskimenn finga tilfúk góð og nýmótans veiðuför, at hvør maður í kraft av teimum harav standandi betri veiðulíkindum skuldi kunna vinna nóg mikið til lívsins uppihald, men öll hesi uppskot vórðu kveistraði burtur av tingborði — og vanlukkan hendi. Javnaðarflokkurin kann tí eisini siga seg fullkomiliga ósekan í öllum teimum vanlukkum, verkföllum og øðrum ólagi, ið givið hava landinum og fólkinum so mong bakköstini tey seinastu árin.

Dagblaðið sigur nú, at mong — og tá serliga javnaðarmenn úr Suðuroy — eru illa nøgd við núgaldandi minstulønarskipan.

Onsum dæmar ófærturnar um hægri skatt, heldur ikki javnaðarmonnum, men núgaldandi minstulønarskipan er neyðug. Fiskimenn og teirra familjur skulu liva. Við teimum gomlu og órentabla fiskiskipunum vinna teir ov lítið. Afturhaldsflokkarnir hava einki gjørt

fyri at útvega fiskimonnum nýmótans fôr. Einsamallir hava javnaðarmenn barst fyri einari fullkomnari og skjótari endurnýggjan av skipafotunum.

Hetta er orsökina til tær ovurstóru skattabyrðarnar, ið nú hvíla á fólkinum, á fiskimonnum, arbeidarum, ellisrentunjótarum o. s. fr. Tær eru ræðuligar og okrandi, men eitt beinleiðis úrslit av skilaloysi. Skilaloysj millum teir ráðandi, og í hesum føri eisini einum markleysum skilaloysi frá teimum, ið stjórna skulu fiskimannafelagnum.

Tá ið bótast skal um kor fiskimanna, er tað fyrst og fremst sáttmálarnir við útgerðarmenn, ið skulu viðgerast. Hetta hevur altíð verið gjørt stig fyrri stig hava fiskimenn vunnið fram, men so kom størsti skilaloysingur, ið fiskimenn nakrantíð hava havt á odda, til ræðið í felag teirra.

Hansara fyrsta brgd var stutt sagt at oyðileggja og forkoma tí, ið aðrir høvdu vunnið fyri fiskimenn. Hann klípti burtur av og skerdi sáttmálarnar í stórum, og eyðrandi hvønn einstakan fiskimann fyri hundraðir av krónum av tí hartvunnu ársinntøkuni. Sáttmálin, hann gjörði líktist ongum, skilaloysur út í odd og egg. Har var hvørki høvur ella hali, eitt niðingsverk av ringasta slag. Hesa niðingsgerð máttu fiskimenn, teirra konur og teirra børn blóða fyri. Hin veruliga seki royndi at blaka mold í eygun; á fiskimannum, lovpriðaði hesum ússaliga sáttmála, segði ¾ av öllum fiskimonnum at hava vunnið öll sín krav. Men hvat hendi so? Árið eftir segði, ið hvussu er ein stórur partur av hesum ¾ av öllum fiskimonnum korta nei fyri at sigla fyri henda hungursáttmálan.

Ikki minst av hesi orsök var tað avgerandi neyðugt, at fiskimonnum varð tryggjað ein rættvís minstuløn, tí vit mugu minnst til, at framvegis er ikki ein einasti stávur broyttur í hesum: fyri allar okkara fiskimenn og alt okkara fólk so ólukkuliga og samfelagsdrepani sáttmála.

Tá ið skattarokningin kemur, eigur tí hvør einasti Føroyingur at hava í huga, at tað eru afturhaldsflokkarnir á tingi og harra Erlendur Patursson, ið eru orsökina til hvørt einasta oyra av tí tunga eykaskattinum, ið lagdur er á herðar Føroya fólks.

Tað eru hesi politisku ómennini, ið vit hava at gera upp við.

Eingin javnaðarmaður vil nakrantíð vera við til við köldum blóði at siggja okkara fiskimenn, teirra konur og teirra børn svöltu í hel, líða hungur og hall, hvørt heldur tað eru sambandsmenn, fólkaflokksmenn ella órvittisfiskurin Erlendur Patursson, ið eru orsökina til tess.

Beinleiðis styðja verkfallið í vár kundu javnaðarmenn ikki. Erlendur hevði bundið fiskimannin til ein hungursáttmála og henda sáttmála hevði hann bundið seg til fyri tvey ár ella meir. Ólógleg verkföll kunnu og vilja javnaðarmenn ikki styðja. Tey kunnu verða hitt ræðuligasta ófóri fyri fiskimenn og lættliga föra til, at útgerðar-

monnum verða spæld tey drápuligastu vápn í hendi.

Og hvat skuldu fiskimenn liva av? Javnaðarmenn kunnu ikki við teirra ábyrgdarkenslu, teir hava fyri slitmannsins konu og börnum eggja monnum út í stríð við hungur og neyð innanhýsis — uttan einum einasta oyra í stuðuli.

Men kortini skal bardaginn fyri at bótta um kor fiskimannsins ikki helma í. Fiskimenn skulu liva, og hvør dagur má tí verða vígdur stríðnum fyri hesum lívneyðsynjarmálum, ið altíð troka á, men sjálvandi má hetta verða gjørt á haldgóðum og lógligum grundarlagi.

Til tess at tryggja fiskimonnum nóg mikið til lívsins uppihald, var eingin sáttmálabroyting nóg munandi. At Erlendur Patursson ikki altíð hevur havt hesa fullkomnu trygging fyri eyga undir verkfallinum sæst best av tí, at hann einaferð bjóðaði útgerðarmonnum vinnufrið, um teir vildu ganga eitt einasta prosent aftrat. Hetta ljóðar látturigt, men er tó alt ov sætt. At fiskimonnum ikki varð tryggjað livilig kor við hesi neyðarsligu hækking, er öllum greitt.

Tí vóru onnur ráð at taka, og her vístu vit beinan vegin á, at einasta gongda leið var, at lögtingin tók sær av málinum og gekk fiskimonnum 100 pst. á móti í teirra krövum.

Hvat vildi ikki verið vunnið, um bæði Fiskimannafelagið og útgerðarmenn tóku undir við hesum og beinan vegin vendu sær til lögtingið. Men tíverri, tað varð ikki gjørt tá. Ikki fyrr enn Erl. P. sá, at honum stóð tap í hendi, leitaði hann henda vegin.

Sjálvandi tóku javnaðarmenn beinan vegin undir við hesum og vóru við til at kalla tingið saman.

Úrslitið varð, at fiskimonnum varð tryggjað ein minstuløn upp á 800 kr.

At ein ovurstórur eykaskattur mátti leggjast á Føroya fólk var javnaðarmonnum greitt. Men fyri tað, um sambandsmenn og fólkaflokksmenn við æirra niðurgongupolitikki og Erlendur Patursson víð síni sáttmálaskerjan og harav standandi eyðræning av inn-tøku fiskimannsins, hava ført okkum út í hetta skilaloysið, hetta ólagið, kunnu javnaðarmenn við teirra ábyrgdarkenslu ikki tigandi hyggja at, at fiskimenn, teirra konur og teirra børn svöltu í hel, líða hungur og hall.

Í løtuni var hetta einasta gongda leið.

Lat vera at minstulønin er illa umtøkt av mongum, ikki minst nógvum fiskimonnum; men vit koma ikki undan, at hon var neyðug, tí afturhaldsflokkarnir ikki hava viljað fylgt javnaðarmanna miðvísa uppbyggingarpolitikki.

Tá ið skattarokningin kemur, eiga öll at minnst til, at hon er eitt beinleiðis úrslit av oyðingarpolitikki afturhaldsmanna og grova sáttmálaniðurskurði Erlends Paturssonar.

Tað er hesar menn, ið vit mugu gera upp við.

Til komandi val eigur hvør samfelagsborgari at taka hesar spurningar til gjølla umhugsan og fella sín harða men rættvísa dóm yvir hesar menn.